

ΣΤΕ 1795/2007

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 22 Μαρτίου 2007, με την εξής σύνθεση : Π.Ζ. Φλώρος, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος που είχε κώλυμα, Α. Γκότσης, Α. Καραμιχαλέλης, Σύμβουλοι, Μ. Πικραμένος, Μ. Σταματοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Τετράδη - Χαρλαύτη. Για να δικάσει την από 12 Ιανουαρίου 2007 αίτηση:

των : 1) ... , κατοίκου Βολιμών Ζακύνθου, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους : 1) Σπ. Βλαχόπουλο (Α.Μ. 17001) και 2) Π. Ζυγούρη (Α.Μ. 6216) που τους διόρισε στο ακροατήριο, 2) ... , κατοίκου Άνω Βολιμών Ζακύνθου και 3) ... , κατοίκου Μαριών Δήμου Ελατίων Ζακύνθου, οι οποίοι παρέστησαν με τους ίδιους ως άνω δικηγόρους : 1) Σπ. Βλαχόπουλο (Α.Μ. 17001) και 2) Π. Ζυγούρη (Α.Μ. 6216) που τους διόρισαν με πληρεξούσια,

κατά των : 1) ... , κατοίκου Βολιμών Ζακύνθου, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους : 1) Ι. Μαντζουράνη 7349), 2) Αντ. Βγόντζα (Α.Μ. 4403) και 3) Χ. Αναλυτή (Α.Μ. 3447) που τους διόρισε στο ακροατήριο, 2) ... , κατοίκου Άνω Βολιμών Ζακύνθου και 3) Δημητρίου Διονυσίου Γιατρά, οι οποίοι παρέστησαν με τους ίδιους ως άνω δικηγόρους : 1) Ι. Μαντζουράνη 7349), 2) Αντ. Βγόντζα (Α.Μ. 4403) και 3) Χ. Αναλυτή (Α.Μ. 3447) που τους διόρισαν με πληρεξούσια.

Με την αίτηση αυτή οι αναιρεσιόντες επιδιώκουν να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 366/2006 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Μ. Πικραμένου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξουσίου των αναιρεσιόντων, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση και τους πληρεξουσίου των αναιρεσιβλήτων, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1706049/2007 ειδικό έντυπο παραβόλου).
2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση οι αναιρεσιόντες, ο πρώτος εκ των οποίων ήταν υποψήφιος δήμαρχος και οι λοιποί υποψήφιοι τοπικοί σύμβουλοι του συνδυασμού ΕΝΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ στις δημοτικές εκλογές της 15.10.2006 στο Δήμο Ελατίων Ζακύνθου, ζητούν την αναίρεση της 366/2006 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου : α) κατά το μέρος που έκανε δεκτούς λόγους της από 24.10.2006 ένστασης του πρώτου των αναιρεσιβλήτων, ο οποίος ήταν υποψήφιος δήμαρχος και επικεφαλής του συνδυασμού ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ στις δημοτικές εκλογές της 15.10.2006 στον ανωτέρω Δήμο, η οποία στρεφόταν κατά του από 19.10.2006 πίνακα αποτελεσμάτων των εκλογών του Πρωτοδικείου Ζακύνθου ως

προς τον αριθμό των ψήφων που έλαβε ο συνδυασμός του, β) κατά το μέρος που απέρριψε την από 7.11.2006 αντένσταση των αναιρεσειόντων η οποία στρεφόταν κατά του ως άνω πίνακα αποτελεσμάτων ως προς τις ψήφους που έλαβε ο συνδυασμός των αναιρεσιβλήτων, και γ) κατά το μέρος που απέρριψε την από 27.10.2006 ένσταση του δεύτερου και της τρίτης των αναιρεσειόντων κατά του ως άνω πίνακα αποτελεσμάτων.

3. Επειδή, μετά την εν μέρει αποδοχή της αιτήσεως αναίρεσεως του πρώτου των αναιρεσιβλήτων κατά της ήδη αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου με την 1794/2007 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, αποβαίνει εξεταστέα η κρινόμενη αίτηση.

4. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣΤΕ 864/1996, 2418/1992, 46/1988, 1458/1987, ΑΕΔ 49, 53, 54/1989), για να δημιουργηθεί εκλογική δίκη, εκτός από τον ενιστάμενο ο οποίος ζητεί την ακύρωση ορισμένης εκλογής, απαραίτητη είναι η ύπαρξη διαδίκων, δηλαδή απαιτείται όπως η ένσταση στρέφεται κατά συγκεκριμένου διαδικού μετασχόντος στην εκλογική διαδικασία. Επομένως, στο δικόγραφο της ενστάσεως πρέπει απαραίτητως να γίνεται ρητή αναφορά στο πρόσωπο, την ανακήρυξη του οποίου ως υποψηφίου ή την εκλογή του οποίου αμφισβητεί ο ενιστάμενος, άλλως το δικόγραφο της ενστάσεως είναι απαράδεκτο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, ΕτΚ Α', φ. 97) στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 64 παρ. 2 του ν. 3463/2006 (Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας). Η αναφορά αυτή είναι δυνατό να γίνεται σε οποιοδήποτε σημείο του δικογράφου, χωρίς να απαιτείται πανηγυρική διατύπωση, εφόσον είναι δυνατόν να συναχθεί από το σύνολο του δικογράφου (ΣΤΕ 2332, 421, 118/2004, 3182/2003 κ.α.).

5. Επειδή, προβάλλεται ότι το δικάσαν δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε ότι το δικόγραφο της ένστασης του πρώτου των αναιρεσιβλήτων ήταν έγκυρο εφόσον δεν αναφέρει τα ονόματα των δημοτικών και τοπικών συμβούλων του συνδυασμού των αναιρεσειόντων που θα έχαναν την εκλογή τους σε περίπτωση αποδοχής της ένστασης. Οι αναιρεσειόντες ισχυρίζονται ότι δεν αρκούσε για την εγκυρότητα του δικογράφου η αναγραφή των ονομάτων όλων των μελών του συνδυασμού τους γιατί απαιτείται, κατά νόμο, να αναφέρονται τα ονόματα εκείνων των υποψηφίων που θα έχαναν την εκλογή αν ευδοκίμούσε η ένσταση. Όμως, σύμφωνα με τα εκτεθέντα, απαιτείται, κατά νόμο, όπως η ένσταση στρέφεται κατά συγκεκριμένων προσώπων μετασχόντων στην εκλογική διαδικασία, εν προκειμένω δε, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο του δικογράφου, η ένσταση αναφέρει το σύνολο των υποψηφίων του συνδυασμού των αναιρεσειόντων και δεν απαιτείτο για την εγκυρότητα του δικογράφου της ένστασης να προσδιορίσει ο ενιστάμενος, και ήδη πρώτος των αναιρεσιβλήτων, τους υποψηφίους συμβούλους του συνδυασμού των αναιρεσειόντων που θα έχαναν την εκλογή τους σε περίπτωση ευδοκίμησης της ένστασης δεδομένου ότι με την ένσταση ζητείτο να μεταρρυθμιστεί ο πίνακας αποτελεσμάτων στο Δήμο Ελατίων προκειμένου να αναδειχθεί επιτυχών ο συνδυασμός ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ του οποίου ήταν επικεφαλής ο πρώτος των αναιρεσιβλήτων, και επιλαχών ο συνδυασμός των αναιρεσειόντων. Επομένως, είναι ορθή η κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, έστω και με διαφορετική κάπως αιτιολογία, και είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο προβαλλόμενος λόγος αναίρεσεως.

6. Επειδή, στο άρθρο 44 παρ. 2, 3, 4, 5 και 7 του ν. 3463/2006 «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» (ΕΤΚ Α', φ. 114) ορίζονται τα εξής : "1. . . . 2. Εγγραφές και διαγραφές δεν επιτρέπονται, και αν γίνουν, έχουν ως αποτέλεσμα την ακυρότητα του ψηφοδέλιου. 3. Η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό που σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο κάθε υποψήφιου, με εξαίρεση τους τυχόν υποψηφίους της περίπτωσης γ' της παρ.2 του άρθρου 34, για τους οποίους δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης. Τυχόν θέση σταυρού σε αυτούς δεν επάγεται ακυρότητα. 4. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένος και η εγκυρότητα του ψηφοδέλιου ελέγχεται, σύμφωνα με τη διάταξη της περιπτώσεως γ' της παρ.1 του άρθρου 45. 5. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του προς έναν υποψήφιο κοινοτικό σύμβουλο σημειώνοντας σταυρό δίπλα στο όνομά του στο ψηφοδέλτιο του συνδυασμού. Στους Δήμους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή υπέρ δύο υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, πλην των Δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς, στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης...7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο και τον υποψήφιο πρόεδρο της Κοινότητας δεν χρειάζεται σταυρός προτιμήσεως και αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδέλιου". Εν συνεχεία, στο άρθρο 45 του αυτού νόμου ορίζεται ότι : "Εκτός από την περίπτωση ακυρότητας κατά την παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου, το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις : α) Αν έχει σχήμα ή διαστάσεις που διαφέρουν κατά τρόπο εμφανή από αυτά που ορίζει η απόφαση που προβλέπεται από την παρ. 2 του άρθρου 42. β) Αν έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει κατά τρόπο εμφανή από αυτό που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 42. γ) Αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. δ) Αν βρεθεί στο φάκελο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά και ε) αν βρεθεί μέσα σε φάκελο που δεν είναι σύμφωνα με τους όρους του επόμενου άρθρου" Περαιτέρω στο άρθρο 61 παρ.2 του ως άνω Κώδικα ορίζεται ότι: «2. Ο πρόεδρος πρωτοδικών ή ο ειρηνοδίκης, εκθέτει το πρακτικό της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της στο κατάστημα του πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου επί πέντε (5) ημέρες και συντάσσει για την έκθεση αυτή πρακτικό, που τοιχοκολλάται επίσης έξω από το δικαστικό κατάστημα. Στο διάστημα αυτό οι εκλογείς μπορούν να λάβουν γνώση των εγγράφων αυτών, καθώς και των λοιπών στοιχείων της εκλογής, προκειμένου να ασκήσουν ενστάσεις κατά του κύρους της». Στο άρθρο 63 του ίδιου Κώδικα ορίζεται: «Ένσταση μπορεί να ασκήσει : α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και β) όποιος υπήρξε υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα». Στο άρθρο 64 παρ. 2 του εν λόγω Κώδικα προβλέπεται ότι: « Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, ΦΕΚ

97 Α)», στο δε άρθρο 67 παρ.1 ορίζεται ότι : «1. Για τα θέματα της προδικασίας, της κύριας διαδικασίας, της παρέμβασης, της αντένστασης, της αποδεικτικής διαδικασίας, του παρεμπιπτοντος ελέγχου, της απόφασης του δικαστηρίου, καθώς και της γνωστοποίησής της εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253 έως και 260 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως κάθε φορά ισχύει, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα, που δεν ρυθμίζεται, ειδικώς, από τις διατάξεις του παρόντος». Στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ΕΤΚ Α', φ. 97) ορίζεται ότι: «Το δικόγραφο της ένστασης, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει απαραίτητως να μνημονεύει με ακρίβεια, τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στον οποίο αυτό αναφέρεται, τους εκλογικούς συνδυασμούς και τους επικεφαλής τους, καθώς και τα πρόσωπα των οποίων αμφισβητείται με αυτό η εκλογή ή η ανακήρυξη. Επίσης, το ίδιο δικόγραφο πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους, καθώς και σαφώς καθορισμένο αίτημα». Στο άρθρο 254 παρ.3 του εν λόγω Κώδικα ορίζεται ότι: «3. Για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, οι διάδικοι μπορούν να καταθέτουν υπομνήματα...μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση. Μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, ο αντίδικος εκείνου που κατέθεσε το υπόμνημα μπορεί, με δικό του υπόμνημα, να αντικρούσει τους ισχυρισμούς που αναπτύχθηκαν με το υπόμνημα του αντιδίκου του...» Στο άρθρο 253 παρ.6 του ίδιου Κώδικα ορίζεται: «6. Ο ενιστάμενος μπορεί, με ιδιαίτερο δικόγραφο, να προβάλλει πρόσθετους λόγους...», στο δε άρθρο 256 ότι: « 1. Αν ασκηθεί ένσταση, τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ.2 του προηγούμενου άρθρου μπορούν...να ασκήσουν αντένσταση...2.Με την αντένσταση μπορούν να προβληθούν λόγοι αντίστοιχοι προς αυτούς που προβάλλονται με την ένσταση...».

7. Επειδή, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι οι λόγοι της ένστασης και της αντένστασης, με τους οποίους προβάλλεται η ύπαρξη διακριτικών γνωρισμάτων που καθιστούν ορισμένα ψηφοδέλτια άκυρα, πρέπει να είναι ειδικοί και ορισμένοι, δηλαδή αφενός να προσδιορίζουν κατ' αριθμό και εκλογικό τμήμα τα πληττόμενα ψηφοδέλτια, αφετέρου να περιέχουν περιγραφή του πραγματικού, ως προς το προβαλλόμενο διακριτικό γνώρισμα, περαιτέρω δε πρέπει να προβάλλονται με τα δικόγραφα της ένστασης και της αντένστασης ή με δικόγραφο προσθέτων λόγων (ΣΤΕ 914, 2291/2000, 810/1996 κ.α.) . Περαιτέρω έχει κριθεί ότι αν το πραγματικό ως προς το προβαλλόμενο διακριτικό γνώρισμα έχει περιγραφεί εσφαλμένως στο δικόγραφο της ένστασης, η διόρθωση της εσφαλμένης περιγραφής, εφόσον έχει ως αποτέλεσμα την μεταβολή της πραγματικής βάσης του προβαλλόμενου λόγου, επιτρέπεται να γίνει μόνον με εμπροθέσμως κατατιθέμενο δικόγραφο προσθέτων λόγων, όχι δε με υπόμνημα, με το οποίο επιτρέπεται είτε η ανάπτυξη ισχυρισμών προβληθέντων ήδη με το δικόγραφο της ένστασης ή με αυτό των προσθέτων λόγων είτε η διόρθωση προφανών γραφικών ή αριθμητικών παραδρομών της ένστασης ή των προσθέτων λόγων (πρβλ. ΣΤΕ 3734/2003, 914/2000, 810/1996). Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται επίσης ότι τα δικαστήρια της ουσίας έχουν την εξουσία να ελέγχουν μόνο τα πληττόμενα με την ένσταση και την αντένσταση ψηφοδέλτια και αποκλειστικώς ενόψει των διακριτικών γνωρισμάτων που προβάλλονται με τους λόγους της ένστασης και της αντένστασης και στο δικόγραφο των προσθέτων λόγων (πρβλ. ΣΤΕ 3002, 2291, 914/2000, 810/1996).

8. Επειδή, σύμφωνα με την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 3463/2006, σημεία, σκισίματα, λέξεις, στίγματα, φράσεις, οπές, που έχουν σημειωθεί στο ψηφοδέλτιο, καθώς επίσης και σταυροί προτίμησης, μπορούν να επιφέρουν ακυρότητα του ψηφοδέλτιου, αν θεωρηθεί ότι αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, με τα οποία παραβιάζεται η συνταγματική αρχή της μυστικότητας της ψηφοφορίας, αν δηλαδή κριθεί ότι η ύπαρξη των προμνησθέντων σημείων, στιγμάτων κ.λ.π. καταλείπει τη δυνατότητα να προσδιορισθεί, άμεσα ή έμμεσα, ο εκλογέας που ψήφισε με το συγκεκριμένο ψηφοδέλτιο. Κατά την εκδίκαση, δε, των σχετικών με το κύρος των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών διαφορών, τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια κρίνουν αν στη συγκεκριμένη περίπτωση τα παραπάνω σημεία αποτελούν ή όχι διακριτικά γνωρίσματα με βάση τους κανόνες της λογικής και τα διδάγματα της κοινής πείρας και λαμβάνοντας υπ' όψη τις εκάστοτε συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο εκλογέας, το είδος του σημείου, τη θέση του, τον τρόπο χάραξης και, όταν πρόκειται για σταυρό προτίμησης, το πάχος ή το χρώμα του, προκειμένου να συναγάγουν αν το εκάστοτε σημείο έχει τεθεί τυχαίως ή σκοπίμως. Η κρίση, δε, αυτή του διοικητικού δικαστηρίου περί διακριτικού γνωρίσματος, εφόσον εναρμονίζεται προς τους κανόνες της λογικής και τα διδάγματα της κοινής πείρας, ως κρίση περί πραγμάτων, δεν υπόκειται, για το λόγο αυτό, σε αναιρετικό έλεγχο (ΣΤΕ 1558, 343-4, 244/2004, 1322, 914/2000 κ.ά.).

9. Επειδή, όπως βεβαιώνεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κατά τις δημοτικές εκλογές του δήμου Ελατίων του νομού Ζακύνθου στις 15.10.2006 συμμετείχαν : α) ο συνδυασμός ΕΝΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ με επικεφαλής και υποψήφιο δήμαρχο τον πρώτο αναιρεσειόντα, ο οποίος έλαβε 1060 ψήφους, β) ο συνδυασμός ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ με επικεφαλής και υποψήφιο δήμαρχο τον πρώτο αναιρεσίβλητο ο οποίος έλαβε 1036 ψήφους και γ) ο συνδυασμός ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ. Κατά του από 19.10.2006 πίνακα εξαγωγής αποτελεσμάτων της Προέδρου Πρωτοδικών Ζακύνθου άσκησαν ενστάσεις τόσο ο πρώτος αναιρεσίβλητος (23.10.2006) όσο και οι αναιρεσειόντες (27.10.2006) οι οποίοι άσκησαν και την από 7.11.2006 αντένσταση επί της ενστάσεως του πρώτου αναιρεσίβλητου. Το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο με την προσβαλλόμενη απόφαση συνεκδίκασε τις ανωτέρω ενστάσεις και την αντένσταση, απέρριψε την ένσταση του πρώτου αναιρεσίβλητου, απέρριψε εν μέρει την αντένσταση των αναιρεσειόντων και την έκανε δεκτή κατά τα λοιπά, έκανε δεκτή την ένσταση των αναιρεσειόντων κατά το μέρος που ασκήθηκε από τον δεύτερο εξ αυτών και στη συνέχεια καθόρισε τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού ΕΝΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ των αναιρεσειόντων σε 1031, τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ των αναιρεσίβλητων σε 1026 και τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ σε 118. Με τα δεδομένα αυτά ο συνδυασμός των αναιρεσειόντων ανακηρύχθηκε επιτυχών συνδυασμός και ο συνδυασμός των αναιρεσίβλητων πρώτος επιλαχών.

10. Επειδή, το δικάσαν δικαστήριο, εξετάζοντας την ένσταση του πρώτου των αναιρεσιβλήτων, δέχθηκε ότι από επισταμένη μελέτη των ψηφοδελτίων του συνδυασμού των αναιρεσειόντων προκύπτουν τα εξής: α) Τα ψηφοδέλτια 11, 12 και 42 του 46 εκλογικού τμήματος, 87 και 105 του 47 εκλογικού τμήματος φέρουν μια γραμμή (παύλα) μεταξύ της λέξης ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ και ΤΟΠΙΚΟΥ με μαύρη μελάνη, β) τα

ψηφοδέλτια 24, 67, 73, 78 και 137 του 48 εκλογικού τμήματος φέρουν γραμμή από μελάνη μαύρου χρώματος μεταξύ της λέξης ΤΟΠΙΚΟΥ και ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, το δε 205 του 46 εκλογικού τμήματος μπροστά από το γράμμα Υ της λέξης ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ και όχι ανάμεσα στις λέξεις ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, όπως προβάλλεται με την ένσταση, όμως παραδεκτώς έγινε διόρθωση με το υπόμνημα όσον αφορά την ακριβέστερη θέση του διακριτικού γνωρίσματος καθόσον το γνώρισμα αυτό το οποίο περιγράφεται με ακρίβεια στην ένσταση (γραμμή από στυλό), υπάρχει στον ευρύτερο τίτλο ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ και το δικαστήριο έχει την εξουσία να προβαίνει σε ακριβέστερη περιγραφή του διακριτικού γνωρίσματος που προβάλλεται με την ένσταση, γ) το ψηφοδέλτιο 156 του 52 εκλογικού τμήματος κάτω από το όνομα του υποψηφίου τοπικού συμβούλου ... και συγκεκριμένα κάτω από το «μπ» του ονόματος ... φέρει στίγμα από μπλέ στυλό, δ) το ψηφοδέλτιο 168 του 52 εκλογικού τμήματος κάτω από το όνομα της υποψήφιας τοπικής συμβούλου ... και συγκεκριμένα κάτω από τα γράμματα ΝΥΣ του ονόματος ... φέρει γραμμή (παύλα) από μπλέ στυλό η οποία εφάπτεται με τα γράμματα αυτά υπογραμμίζοντας τα, ε) το ψηφοδέλτιο 252 του 52 εκλογικού τμήματος φέρει λοξή γραμμή (παύλα) από μαύρη μελάνη στο κέντρο του γράμματος Ο της λέξης ΠΟΡΕΙΑ, στ) το ψηφοδέλτιο 255 του 52 εκλογικού τμήματος φέρει στίγμα από μαύρη μελάνη μεταξύ των γραμμάτων Ρ και Ε της λέξης ΠΟΡΕΙΑ, στ) το ψηφοδέλτιο 268 του 52 εκλογικού τμήματος φέρει στίγμα από μαύρη μελάνη μεταξύ του επωνύμου ... και του ονόματος.. του υποψηφίου δημάρχου του συνδυασμού ΕΝΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ, ζ) το ψηφοδέλτιο 303 του 52 εκλογικού τμήματος φέρει στίγμα από μαύρη μελάνη και ειδικότερα, όπως προσδιορίζεται από το υπόμνημα μεταξύ των γραμμάτων Ε και Ν της λέξης ΕΝΩΤΙΚΗ, η) το ψηφοδέλτιο 327 του 52 εκλογικού τμήματος φέρει στίγμα από μαύρη μελάνη στο γράμμα Ο της λέξης ΠΟΡΕΙΑ, θ) το ψηφοδέλτιο 350 του 52 εκλογικού τμήματος φέρει οριζόντια γραμμή (παύλα) από μπλέ στυλό κάτω από το όνομα του υποψήφιου τοπικού συμβούλου ... και συγκεκριμένα κάτω από το ΙΟΣ του ονόματος .. η οποία εφάπτεται με τα γράμματα αυτά υπογραμμίζοντάς τα, ι) τα ψηφοδέλτια 23, 42, 66, 110, 115, 184, 220 του 53 εκλογικού τμήματος φέρουν στίγμα από μαύρη μελάνη στο κέντρο του τελευταίου γράμματος Ο του πατρωνύμου .. του υποψηφίου τοπικού συμβούλου .... Το δικάσαν δικαστήριο δέχθηκε ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις τα στίγματα ή παύλες που ευρίσκονται εντός ή πλησίον της περιμέτρου διαφόρων γραμμάτων ονομάτων ή πατρωνύμων υποψηφίων ή της ονομασίας του συνδυασμού ή στον ευρύτερο τίτλο ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ή μεταξύ του ονόματος και του επωνύμου του υποψήφιου δημάρχου του συνδυασμού του αντενιστάμενου και ήδη πρώτου των αναιρεσιόντων έχουν χαραχθεί με εξαιρετική επιμέλεια και προσοχή (όχι τυχαίως ή προς διαχωρισμό των λέξεων) ενόψει δε της θέσης και της απόχρωσής τους ούτε με την μονογραφή του δικαστικού αντιπροσώπου μπορούν να συναρτηθούν ούτε από τη σημείωση σταυρού στο ψηφοδέλτιο εκ μέρους του εκλογέα ή την τυπογραφική μελάνη εκτύπωσης των ψηφοδελτίων μπορεί να θεωρηθούν ότι προέρχονται. Η χάραξη των εν λόγω στιγμάτων και γραμμών οφείλεται σε σκόπιμη ενέργεια προσώπου ή προσώπων πριν από τη διαλογή των ψήφων, η παραδοχή δε αυτή δεν μπορεί να αναιρεθεί από το γεγονός ότι τα εν λόγω σημεία δεν κατέστησαν αντιληπτά κατά τη διαλογή των ψήφων, διότι χρειάζεται ιδιαίτερη παρατήρηση του ψηφοδελτίου για να γίνει

αντιληπτό, προϋπόθεση που κατά τα κοινώς γνωστά ελλείπει κατά την ώρα της διαλογής εκ μέρους των μελών της εφορευτικής επιτροπής που είναι επιφορτισμένα με την αποσφράγιση των φακέλων, την μονογραφή των ψηφοδελτίων και των σταυρών προτίμησης κλπ. Η με τον τρόπο όμως αυτό σημείωση επί του ψηφοδελτίου συνιστά διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει την μυστικότητα της ψηφοφορίας δεδομένου ότι αυτή παραβιάζεται και όταν περισσότεροι εκλογείς έχουν θέσει αντιστοίχως σε περισσότερα ψηφοδέλτια με τα οποία ψήφισαν όμοια ή παρόμοια διακριτικά γνωρίσματα γιατί και στην περίπτωση αυτή μπορούν να προσδιοριστούν αμέσως ή εμμέσως οι συγκεκριμένοι ψηφοφόροι που ψήφισαν με τα ψηφοδέλτια αυτά είτε ατομικώς είτε ως μέλη ομάδος με σκοπό να παραβιάσουν το απόρρητο της ψηφοφορίας. Με τις σκέψεις αυτές έκανε δεκτή την ένσταση του πρώτου των αναιρεσιβλήτων, κατά το μέρος αυτό, και αφαίρεσε τα εν λόγω ψηφοδέλτια από το συνδυασμό των αναιρεσιδόντων.

11. Επειδή, όπως προκύπτει από τα δικόγραφα της ένστασης και του υπομνήματος του πρώτου των αναιρεσιβλήτων, ενώ με την ένσταση προβλήθηκε ότι τα διακριτικά γνωρίσματα στα ψηφοδέλτια 24, 67, 73, 78, 137 του 48 εκλογικού τμήματος και 205 του 46 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιδόντων, ευρίσκονται μεταξύ των λέξεων ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ και ΤΟΠΙΚΟΥ, στη συνέχεια με το κατατεθέν υπόμνημα προβλήθηκε ότι τα διακριτικά γνωρίσματα των ανωτέρω ψηφοδελτίων ευρίσκονται μεταξύ των λέξεων ΤΟΠΙΚΟΥ και ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ειδικά δε για το ως άνω ψηφοδέλτιο 205 του 46 εκλογικού τμήματος προβλήθηκε ότι το διακριτικό γνώρισμα ευρίσκεται έμπροσθεν του γράμματος Υ της λέξης ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ. Όμως με τα δεδομένα αυτά ο ενιστάμενος και ήδη πρώτος των αναιρεσιβλήτων μετέβαλε ανεπιτρέπτως, κατά τα προεκτεθέντα, με το κατατεθέν επί της ενστάσεως υπόμνημα την πραγματική βάση των προβληθέντων με το δικόγραφο της ένστασης ισχυρισμών ως προς τη θέση των διακριτικών γνωρισμάτων που φέρουν τα επίμαχα ψηφοδέλτια. Επομένως, είναι η εσφαλμένη η κρίση του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου, περί του ότι ο ενιστάμενος και ήδη πρώτος των αναιρεσιβλήτων επιτρεπώς προέβη με το υπόμνημα σε μεταβολή της περιγραφής των διακριτικών γνωρισμάτων των επίμαχων ψηφοδελτίων που είχε προτείνει με το δικόγραφο της ένστασης, και πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός λόγος αναιρέσεως και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το κεφάλαιο αυτό.

12. Επειδή, ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι το δικάσαν διοικητικό δικαστήριο μετέβαλε ανεπιτρέπτως την πραγματική βάση των προβληθέντων με την ένσταση του πρώτου των αναιρεσιβλήτων ισχυρισμών ως προς διακριτικά γνωρίσματα των ψηφοδελτίων 327 και 350 του 52 εκλογικού τμήματος, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, όπως προκύπτει από το δικόγραφο της ένστασης, το δικάσαν δικαστήριο έκρινε επί τη βάσει της περιγραφής του πραγματικού των διακριτικών γνωρισμάτων που ο ενιστάμενος είχε προτείνει ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας. Η κρίση δε του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου ως προς την ακυρότητα των ψηφοδελτίων αυτών είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, ενόψει των προεκτεθέντων, δεδομένου ότι στηρίζεται σε νόμιμα κριτήρια αξιολόγησης των επίμαχων ψηφοδελτίων σύμφωνα με τους κανόνες της λογικής και τα διδάγματα της κοινής πείρας, είναι δε απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως. Ο ίδιος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως

απαράδεκτος κατά το μέρος που πλήσσει την ανέλεγκτη αναιρετικώς ουσιαστική κρίση του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου.

13. Επειδή, προβάλλεται ότι το δικάσαν δικαστήριο μετέβαλε ανεπιτρέπτως την πραγματική βάση του προβληθέντος με την ένσταση του πρώτου αναιρεσίβλητου ισχυρισμού ως προς το ψηφοδέλτιο 156 του 52 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιόντων εφόσον με την ένσταση προβλήθηκε ότι το διακριτικό γνώρισμα ευρίσκεται κάτω από τα γράμματα ΝΑΠ του ονόματος του υποψήφιου ... και όχι κάτω από το πατρώνυμο αυτού όπως τελικώς δέχθηκε το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο. Ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος διότι, όπως προκύπτει από το δικόγραφο της ένστασης, ο ενιστάμενος και ήδη πρώτος των αναιρεσιβλήτων είχε προτείνει ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας ότι το διακριτικό γνώρισμα ευρίσκεται κάτω από το ονοματεπώνυμο του εν λόγω υποψήφιου χωρίς να αναφέρει ότι ευρίσκεται κάτω από συγκεκριμένα γράμματα του επωνύμου του. Περαιτέρω η κρίση του διοικητικού πρωτοδικείου ως προς την ακυρότητα του εν λόγω ψηφοδελτίου είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη διότι στηρίζεται στους κανόνες της λογικής και τα διδάγματα της κοινής πείρας και είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως, ενώ ο ίδιος λόγος αναιρέσεως κατά το μέρος που πλήσσει την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

14. Επειδή, περαιτέρω, ως προς τα λοιπά ψηφοδέλτια που αναφέρονται στη σκέψη 10 (11, 12, 42 του 46 εκλογικού τμήματος, 87 και 105 του 47 εκλογικού τμήματος, 168, 252, 255, 268, 303 του 52 εκλογικού τμήματος, 23, 42, 66, 110, 115, 184 και 220 του 53 εκλογικού τμήματος), το δικάσαν δικαστήριο προέβη σε εξειδικευμένη αιτιολόγηση της κρίσης του περί του ότι τα ψηφοδέλτια αυτά φέρουν διακριτικά γνωρίσματα εκτιμώντας, κατά την ανέλεγκτη αναιρετικώς κρίση του, τον τρόπο χάραξης, τη θέση και την απόχρωση των τεθέντων σημείων (стіγματα ή παύλες) και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Ο ίδιος λόγος αναιρέσεως, κατά το μέρος που πλήσσει την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος. Είναι ορθή δε η περαιτέρω κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ως προς το ότι η μυστικότητα της ψηφοφορίας μπορεί να παραβιασθεί και όταν περισσότεροι εκλογείς έχουν θέσει όμοια ή παρόμοια διακριτικά γνωρίσματα επί των ψηφοδελτίων διότι με τον τρόπο αυτό μπορεί να προσδιορισθούν ατομικώς ή ως μέλη ομάδας ψηφοφόρων και είναι απορριπτέα ως αβάσιμα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα (πρβλ. ΣτΕ 2908/2000).15. Επειδή, είναι απορριπτέος ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι εσφαλμένως κρίθηκε από το δικαστήριο της ουσίας ως άκυρο το 145 ψηφοδέλτιο του 48 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιόντων, διότι το δικάσαν δικαστήριο απέρριψε τον σχετικό ισχυρισμό της ένστασης του πρώτου των αναιρεσίβλητων και δέχθηκε ότι το εν λόγω ψηφοδέλτιο είναι έγκυρο.

16. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγινε δεκτός ισχυρισμός του ενισταμένου και ήδη πρώτου των αναιρεσίβλητων και κρίθηκαν άκυρα τα ψηφοδέλτια 223 και 226 του 53 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιόντων με την αιτιολογία ότι το μεν πρώτο εξ αυτών φέρει τρύπημα από καρφίτσα πλησίον των υποψηφίων τοπικών συμβούλων Ορθωνιών και συγκεκριμένα κάτω από τη λέξη

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, το δε δεύτερο εξ αυτών φέρει τρύπημα από καρφίτσα πλησίον του ονόματος του υποψήφιου τοπικού συμβούλου Ορθωνιών .... Τα τρυπήματα αυτά, ενόψει του είδους, της μορφής, του αριθμού και της συγκεκριμένης θέσης τους (αμφότερα πλησίον των ονομάτων των υποψηφίων τοπικών συμβούλων Ορθωνιών) δεν είναι δυνατό να έγιναν τυχαίως και επομένως αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα. Η κρίση αυτή του δικαστηρίου της ουσίας, ως προς το ότι τα εν λόγω τρυπήματα από καρφίτσα συνιστούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν την μυστικότητα της ψηφοφορίας, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Επομένως ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος κατά το μέρος δε που με αυτόν πλήσσεται η ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

17. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγινε δεκτός ο ισχυρισμός της ένστασης του πρώτου των αναιρεσίβλητων και το δικάσαν δικαστήριο έκρινε ως άκυρο το ψηφοδέλτιο 82 του 52 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιδόντων με τη σκέψη ότι φέρει στο οπίσθιο μέρος του εμφανέστατες πράσινες κηλίδες οι οποίες ενόψει του χρώματος, του είδους και της υφής τους (από παχύρευστη νωπή μπογιά, η οποία έχει στερεοποιηθεί επί του ψηφοδελτίου), του μεγέθους και της έκτασής τους δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν απλούς ρύπους ούτε ότι προέρχονται από επαφή του ψηφοδελτίου με ίδιου χρώματος θρανίο ή τραπέζι του σχολείου όπως αβασίμως προέβαλε ο αντενιστάμενος και ήδη αναιρεσιδών ή ότι προκλήθηκαν τυχαία από την εφορευτική επιτροπή κατά το στάδιο της εκλογής. Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου, περί του ότι οι ως άνω κηλίδες αποτελούν διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει την μυστικότητα της ψηφοφορίας, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, κατά το μέρος δε που με το λόγο αυτό πλήσσεται η ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

18. Επειδή, το δικάσαν διοικητικό δικαστήριο δέχθηκε ότι το 4ο των άκυρων ψηφοδελτίων του 46 εκλογικού τμήματος φέρει αστερίσκους αντί σταυρών προτίμησης δίπλα από τα ονόματα των υποψηφίων ... και ...οι οποίοι ενόψει του τρόπου χάραξής τους δεν είναι απλώς κακότεχνοι αλλά αποτελούν διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας και επομένως ορθώς κρίθηκε ως άκυρο από την εφορευτική επιτροπή και δεν προσμετρήθηκε στο συνδυασμό των αναιρεσιδόντων. Η κρίση αυτή του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

19. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το δικάσαν δικαστήριο απέρριψε ισχυρισμούς της ανένστασης και της ένστασης των ήδη αναιρεσιδόντων περί ακυρότητας των ψηφοδελτίων 180 του 49 εκλογικού τμήματος, 18 του 50 εκλογικού τμήματος και 199 του 53 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσίβλητων με την αιτιολογία ότι οι σταυροί που έχουν τεθεί και ομοιάζουν με Χ είναι μεν κακότεχνοι αλλά η κακοτεχνία αυτή προερχόμενη από μεμονωμένους εκλογείς συγκεκριμένων εκλογικών τμημάτων δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα και πρέπει να αποδοθούν στο γραφικό χαρακτήρα, την περιορισμένη ικανότητα γραφικής αποτύπωσης ή την ηλικία του εκλογέα και πάντως όχι στην πρόθεσή του να

καταστήσει γνωστή την ψήφο του. Η κρίση αυτή του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου, σύμφωνα με την οποία οι τεθέντες σταυροί που ομοιάζουν με Χ είναι κακότεχνοι και δεν αποτελούν διακριτικό γνώρισμα, αιτιολογείται νομίμως και επαρκώς στηριζόμενη στα διδάγματα της κοινής πείρας και ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, ενώ ο ίδιος λόγος αναιρέσεως κατά το μέρος που αμφισβητεί την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

20. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκαν ισχυρισμοί της αντένστασης και της ένστασης των ήδη αναιρεσιδόντων περί ακυρότητας των ψηφοδελτίων 45 του 49 εκλογικού τμήματος και 44 του 50 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιβλήτων, με τη σκέψη ότι η αναγραφή ενός σταυρού προτίμησης με το σημείο Χ (στο πρώτο από τα ως άνω ψηφοδέλτια στο όνομα του υποψήφιου δημοτικού συμβούλου ... και στο δεύτερο δίπλα από το όνομα της υποψήφιας συμβούλου ...) και των άλλων δύο σταυρών με κανονικό σχήμα δεν συνιστά διακριτικό γνώρισμα καθόσον ο συνδυασμένος αυτός τρόπος σταυροδοσίας από μεμονωμένους εκλογείς διαφορετικών εκλογικών τμημάτων δεν παραβιάζει την μυστικότητα της ψηφοφορίας. Η κρίση αυτή του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα, ενώ με την κρινόμενη αίτηση δεν προβάλλεται ότι είχαν προβληθεί με την αντένσταση ειδικότερες αιτιάσεις ως προς την ακυρότητα των επίμαχων ψηφοδελτίων που δεν έτυχαν απάντησης.

21. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε ισχυρισμός της αντένστασης των ήδη αναιρεσιδόντων περί ακυρότητας του ψηφοδελτίου 69 του 47 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιβλήτων με τη σκέψη ότι δεν συντρέχει περίπτωση ακυρότητας ως εκ του ότι οι τρεις σταυροί έχουν σχηματισθεί με διαφορετικό τρόπο γιατί πέραν του ότι είναι κακότεχνοι, ο σχηματισμός τους με διπλή ή διπλοπατημένη την κάθετη ή την οριζόντια ή με διπλοπατημένες ή διπλές τις δύο κάθετες γραμμές αποδίδεται στην προσπάθεια για καλύτερη αποτύπωση, τον κακό γραφικό χαρακτήρα, στην περιορισμένη ικανότητα γραφικής αποτύπωσης ή ακόμη στη σπουδή, στην ελαττωματική όραση ή στην έλλειψη σταθερότητας του χεριού του εκλογέα και όχι σε πρόθεση παραβίασης της μυστικότητας της ψηφοφορίας. Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου, η οποία στηρίζεται στους κανόνες της λογικής και τα διδάγματα της κοινής πείρας, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα, ενώ ο ίδιος λόγος κατά το μέρος που πλήσσει την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

22. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκαν ισχυρισμοί της αντένστασης των ήδη αναιρεσιδόντων περί ακυρότητας των ψηφοδελτίων 164 του 46 εκλογικού τμήματος, 48 του 47 εκλογικού τμήματος, 153 και 156 του 48 εκλογικού τμήματος, 52 και 227 του 49 εκλογικού τμήματος, 15 του 52 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιβλήτων με την εξής αιτιολογία: « α) το 164/ετ 46 φέρει στην πρόσθια όψη του γραμμή από μπλέ στυλό, η οποία ενόψει της θέσης της, της απόχρωσής της και της φευγαλέας χάραξης προκλήθηκε τυχαία και από απροσεξία κατά τις εργασίες της εφορευτικής επιτροπής και πάντως μετά την ψηφοφορία και δεν οφείλεται σε ενέργεια του εκλογέα, β) το 48/ετ47 φέρει στην

πρόσθια όψη του στίγματα από μπλε μελάνη τα οποία ενόψει της φευγαλέας χάραξης τους, του ακανονίστου σχήματος τους και της μελάνης, που είναι η ίδια με αυτή που χρησιμοποιούσε ο δικαστικός αντιπρόσωπος για την μονογραφή του, προκλήθηκαν τυχαία από τον τελευταίο κατά το στάδιο της διαλογής και πάντως μετά την ψηφοφορία από την ακούσια και αδέξια επαφή του γραφικού μέσου που χρησιμοποιούσε στην επιφάνεια των ψηφοδελτίων, γ) το 153/ετ48 φέρει στην οπίσθια όψη του ανεπαίσθητα στίγματα από μπλέ μελάνη τα οποία όμως ενόψει της θέσης τους, του ακανονίστου σχήματός τους, του μη επιτηδευμένου τρόπου χάραξης, προκλήθηκαν από την τυχαία επαφή του ψηφοδελτίου με κάποιο γραφικό μέσο ή ρυπαρή επιφάνεια κατά το στάδιο της διαλογής και πάντως μετά την ψηφοφορία, δ) το 156/ετ48 φέρει στην οπίσθια όψη του ανεπαίσθητη γραμμή ακανονίστου σχήματος από μαύρη μελάνη η οποία ενόψει του μεγέθους, του χρώματος και της υφής της δεν προκλήθηκε από γραφικό μέσο αλλά προέρχεται από τυπογραφική μελάνη εκτύπωσης των ψηφοδελτίων, ε) το 52/ετ49 στη δεξιά πλευρά της οπίσθιας όψης φέρει σκούρα κάθετη γραμμή στο σημείο τσάκισης η οποία αποτυπώνεται ελαφρά στην αριστερή πρόσθια όψη. Η γραμμή αυτή ενόψει της θέσης της, της υφής και του χρώματος αποτελεί απλό ρύπο που προκλήθηκε τυχαία από την επαφή του εν λόγω ψηφοδελτίου με ρυπαρή επιφάνεια και δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα, στ) το 15/ετ52 ψηφοδέλτιο πλησίον της μονογραφής του δικαστικού αντιπροσώπου η οποία έχει τεθεί δίπλα από το σταυρό στο όνομα του υποψήφιου δημοτικού συμβούλου ... υπάρχει διαγραφή (μουτζούρα) η οποία προέρχεται από τον ίδιο το δικαστικό αντιπρόσωπο και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποδοθεί στον εκλογέα. Και τούτο διότι ο δικαστικός αντιπρόσωπος ενώ αρχικώς είχε γράψει ολογράφως δίπλα από τον ως άνω σταυρό τον συνολικό αριθμό των σταυρών («ένας»), που εσφαλμένως υπέλαβε ότι έφερε το ψηφοδέλτιο, στη συνέχεια διαπιστώνοντας ότι το ψηφοδέλτιο έφερε και άλλο σταυρό με το ίδιο γραφικό μέσο διέγραψε τον αριθμό αυτόν και αντ' αυτού έγραψε, επίσης, ολογράφως, «δύο» , ζ) το 227/ετ49 πέραν του ότι δεν φέρει σταυρό δίπλα από το όνομα του υποψήφιου τοπικού συμβούλου ... δεν φέρει αμαυρώσεις (μουτζούρες)...». Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου, περί του ότι τα υπάρχοντα επί των ανωτέρω ψηφοδελτίων σημεία είναι τυχαία και δεν συνιστούν διακριτικά γνωρίσματα, η οποία στηρίζεται στα δεδομένα της κοινής πείρας, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και οι περί του αντιθέτου λόγοι αναιρέσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, κατά το μέρος δε που πλήσσουν την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι, ενώ με την κρινόμενη αίτηση δεν προβάλλεται ότι είχαν προβληθεί με το δικόγραφο της αντένστασης ειδικότερες αιτιάσεις που δεν έτυχαν απάντησης.

23. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκαν ισχυρισμοί του αντένστασης των ήδη αναιρεσιδόντων περί ακυρότητας των ψηφοδελτίων 213 του 50 εκλογικού τμήματος, 188 του 51 εκλογικού τμήματος και 1 του 52 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσίβλητων. Ειδικότερα, έγινε δεκτό ότι: « α) το 213/ετ50 δεν φέρει σχίσσιμο, β) το 188/ετ51 φέρει στην άκρη της κάτω οριζόντιας και της δεξιάς κάθετης πλευράς του σχισίματα, τα οποία ενόψει του μεγέθους τους (πολύ μικρά περίπου 0,5 έκαστο), της θέσεως τους (περιφερειακά) και του γεγονότος ότι δεν υπάρχουν ίχνη πίεσης, προκλήθηκαν σε μεταγενέστερο της εκλογικής διαδικασίας

στάδιο (τακτοποίηση ψηφοδελτίων, επανακαταμέτρηση) και δεν μπορούν να αποδοθούν σε πρόθεση του εκλογέα να παραβιάσει την μυστικότητα της ψηφοφορίας, γ) το 1/ε52 φέρει στο κάτω μέρος ένα οριζόντιο σχίσμο που εκτείνεται από την αριστερή κάθετη μέχρι τη δεξιά πλευρά του και έχει αποκοπεί μεγάλο μέρος από το κύριο σώμα του. Η αποκοπή αυτή, ενόψει του μεγέθους, της θέσης και της κατεύθυνσης του σχίσματος και του γεγονότος ότι δεν υπάρχουν ίχνη πίεσης πρέπει να θεωρηθεί τυχαία και είναι προφανές ότι προκλήθηκε σε μεταγενέστερο της εκλογικής διαδικασίας στάδιο (τακτοποίηση ψηφοδελτίων, επανακαταμέτρηση) αφού διαφορετικά, δεδομένου ότι είναι οφθαλμοφανής, αποκλείεται να διέλαθε της προσοχής της εφορευτικής επιτροπής η οποία σε αντίθετη περίπτωση θα θεωρούσε το ψηφοδέλτιο άκυρο». Η κρίση αυτή του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου, η οποία στηρίζεται στα δεδομένα της κοινής πείρας περί του ότι τα ανωτέρω σχίσματα έχουν προκληθεί τυχαίως και δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και ο περί του αντιθέτου λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ο ίδιος λόγος αναιρέσεως, κατά το μέρος που πλήσσει την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

24. Επειδή, το δικάσαν δικαστήριο απέρριψε ισχυρισμούς της αντένστασης και της ένστασης των ήδη αναιρεσιόντων περί ακυρότητας των ψηφοδελτίων 182 του 46 εκλογικού τμήματος, 96, 174, 191 του 47 εκλογικού τμήματος, 99 του 48 εκλογικού τμήματος, 87 του 49 εκλογικού τμήματος, 11, 40, 47, 79, 91 του 50 εκλογικού τμήματος, 48, 154 του 52 εκλογικού τμήματος, 54, 91, 119 και 183 του 53 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσίβλητων με τους οποίους προβλήθηκε ότι φέρουν κακότεχνους σταυρούς ενώ άλλοι σταυροί στα ίδια ψηφοδέλτια είναι κανονικοί. Ειδικότερα έγινε δεκτό από το δικάσαν δικαστήριο ότι «Ο σχηματισμός των σταυρών με διπλοπατημένη ή διπλή την κάθετη ή την οριζόντια γραμμή ή με διπλοπατημένες ή διπλές τις δύο γραμμές (βλ. τα 182/ετ46, 96/ετ47, 191/ετ47, 99/ετ48, 87/ετ49, 40/ετ50, 47/ετ50, 79/ετ50, 91/ετ50, 48/ετ52, 154/ετ52, 54/ετ53 και 183/ετ53 ψηφοδέλτια) αποδίδεται στην καλύτερη προσπάθεια αποτύπωσης (ξαναπάτημα), τον κακό γραφικό χαρακτήρα, την περιορισμένη ικανότητα γραφικής αποτύπωσης ή ακόμη στη σπουδή, την ελαττωματική όραση ή την έλλειψη σταθερότητας του χεριού του εκλογέα και όχι σε προσπάθεια παραβίασης της μυστικότητας της ψηφοφορίας. Ως αβάσιμος πρέπει να απορριφθεί και ο ισχυρισμός όσον αφορά στο 174/ετ47 ψηφοδέλτιο το οποίο φέρει σταυρό (και όχι σχήμα που ομοιάζει με Κ όπως αβασίμως προβάλλεται με την αντένσταση) δίπλα από το όνομα της υποψήφιας δημοτικής συμβούλου Παναγοπούλου Μαρίας με διπλογραμμένη και ασύμμετρη την οριζόντια μόνο γραμμή (και όχι με διπλή την κάθετη γραμμή στο κάτω μέρος όπως αβασίμως προβάλλεται). Και τούτο διότι ο τρόπος αυτός χάραξης του σταυρού αποδίδεται στον κακό γραφικό χαρακτήρα, την αδεξιότητα, την ηλικία ή στην ασθενή όραση του συγκεκριμένου εκλογέα και όχι σε πρόθεσή του να παραβιασθεί το απόρρητο της ψηφοφορίας. Ομοίως ως αβάσιμος, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός όσον αφορά στο 11/ετ50 ψηφοδέλτιο, το οποίο φέρει σταυρό με οριζόντια γραμμή ασύμμετρη (με μεγαλύτερο το δεξί μέρος αυτής, το οποίο εκτείνεται έως το αρχικό γράμμα Γ του επωνύμου του υποψηφίου δημοτικού συμβούλου ..) και ελαφρώς τοξοειδή. Και τούτο διότι ο τρόπος αυτός χάραξης του σταυρού αποδίδεται στην προσπάθεια του εκλογέα για καλύτερη αποτύπωση, στην

ηλικία ή το γραφικό χαρακτήρα και πάντως όχι σε προσπάθεια παραβίασης της μυστικότητας της ψηφοφορίας. Εξάλλου, το γεγονός ότι οι λοιποί σταυροί που φέρουν τα ως άνω ψηφοδέλτια είναι κανονικοί, δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει την μυστικότητα της ψηφοφορίας, αφού μπορεί να οφείλεται στο διαφορετικό χρόνο σχηματισμού τους». Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου, η οποία στηρίζεται σε νόμιμα κριτήρια αξιολόγησης των ψηφοδελτίων σύμφωνα με τους κανόνες της λογικής και τα δεδομένα της κοινής πείρας (είδος, θέση και τρόπος χάραξης των επί των ψηφοδελτίων σημείων, θέση και τρόπος γραφής των σταυρών προτίμησης) είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα, κατά το μέρος δε που αμφισβητείται η ουσιαστική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου είναι απορριπτέα ως απαράδεκτα.

25. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 1678/2007 7μ., πρβλ. 3522/2003, 1729/2000, 1560/2000 κ.α.) το άρθρο 49 παρ.1 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) παραπέμπει για ανάλογη εφαρμογή, μεταξύ των άλλων, στις διατάξεις του άρθρου 91 του π.δ. 351/2003 (ΕτΚ Α', φ. 316) - με το οποίο κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών- που αφορούν τη διαλογή των ψήφων και την τήρηση βιβλίων, πρακτικών και πινάκων (δεδομένου ότι για τα θέματα αυτά δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στον ως άνω Κώδικα), όχι όμως και στις διατάξεις των άρθρων 70, 72, 73 και 76 της νομοθεσίας αυτής, που αφορούν την μορφή και το περιεχόμενο που πρέπει να έχουν τα ψηφοδέλτια κατά τις βουλευτικές εκλογές, καθώς και τους λόγους ακυρότητας των σταυρών προτίμησης και των ψηφοδελτίων στις οποίες (διατάξεις) περιλαμβάνεται η διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 72 του π.δ. 351/2003 που ορίζει ότι δεν λαμβάνεται υπόψη σταυρός προτίμησης εάν ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή ο διευθύνων τις εργασίες της δεν έχει μονογράψει στο ψηφοδέλτιο ολογράφως το συνολικό αριθμό των σταυρών προτίμησης που σημειώθηκαν σ' αυτό. Και τούτο διότι τα θέματα αυτά της μορφής και του περιεχομένου των ψηφοδελτίων και των λόγων ακυρότητας των ψηφοδελτίων και των σταυρών προτίμησης ρυθμίζονται αποκλειστικά από τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 42, 44 και 45 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Επομένως, στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, σύμφωνα με το εφαρμοστέο και σε αυτές, κατά τα προεκτεθέντα, άρθρο 91 του π.δ. 351/2003, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή αυτός που διευθύνει τις εργασίες της, κατά το στάδιο της διαλογής των ψήφων, απαιτείται να μονογράψει στο ψηφοδέλτιο δίπλα σε κάθε σταυρό προτίμησης και να αναγράψει ολογράφως σ' αυτό το συνολικό αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν σημειωθεί. Μόνη όμως η παράλειψη των ανωτέρω δύο ενεργειών ή της μιας εξ αυτών δεν επιφέρει την ακυρότητα σταυρού προτίμησης, αν η εν λόγω παράλειψη δεν συνδυάζεται με την μη καταχώριση του σταυρού αυτού στον πίνακα διαλογής υποψηφίων της εφορευτικής επιτροπής και συνάγεται γενικώς η γνησιότητα της εκλογής. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από την αντιπαραβολή των διατάξεων των άρθρων 91 του π.δ. 351/2003 με το άρθρο 44 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, το οποίο, αφενός μεν στις περιπτώσεις ακυρότητας των σταυρών προτίμησης κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, τις οποίες απαριθμεί, δεν περιλαμβάνει και την ακυρότητα για την μη μονογραφή του σταυρού προτίμησης και την μη αναγραφή του συνολικού αριθμού των σταυρών προτίμησης που έχουν σημειωθεί στο ψηφοδέλτιο, αφετέρου δε δεν παραπέμπει στα αντίστοιχα άρθρα 72

και 73 του π.δ. 351/2003.

26. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε ισχυρισμός της αντένστασης των ήδη αναιρεσιδόντων περί ακυρότητας των ψηφοδελτίων 50, 87, 167 του 45 εκλογικού τμήματος και 2 του 47 εκλογικού τμήματος του συνδυασμού των αναιρεσιβλήτων με τη σκέψη ότι ναι μεν δεν φέρουν μονογραφή του δικαστικού αντιπροσώπου δίπλα από τους σταυρούς προτίμησης που έχουν τεθεί δίπλα στα ονόματα των υποψηφίων, όμως έχουν καταχωρηθεί στο βιβλίο διαλογής υπέρ υποψηφίων και επομένως νομίμως προσμετρήθηκαν ως έγκυρα, ενώ το 296 ψηφοδέλτιο του 45 εκλογικού τμήματος δεν ανευρέθη διότι στο εν λόγω εκλογικό τμήμα οι ψηφίσαντες ήσαν 264. Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Ο ίδιος λόγος αναιρέσεως κατά το μέρος που αφορά το 296 ψηφοδέλτιο του 45 εκλογικού τμήματος είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος διότι αμφισβητεί την ουσιαστική κρίση του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου ότι δεν υφίσταται ψηφοδέλτιο με αυτόν τον αριθμό στο εν λόγω εκλογικό τμήμα.

27. Επειδή, μετά την αποδοχή του προαναφερθέντος λόγου αναιρέσεως πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, να αναιρεθεί κατά το μέρος αυτό η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και η υπόθεση να παραπεμφθεί στο δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο για νέα νόμιμη κρίση.

28. Επειδή, μετά την εν μέρει αποδοχή της κρινόμενης αίτησης η δικαστική δαπάνη συμψηφίζεται μεταξύ των διαδίκων.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται εν μέρει την αίτηση.

Αναιρεί εν μέρει την 366/2006 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου.

Παραπέμπει την υπόθεση στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Πύργου για να προβεί σε νέα κρίση, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου της αιτήσεως αναιρέσεως. Και

Συμψηφίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 26 Μαρτίου και 25 Απριλίου 2007

Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος   Η Γραμματέας

Π.Ζ. Φλώρος   Δ. Τετράδη - Χαρλαύτη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 22ας

Ιουνίου 2007.

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος   Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Γ. Σταυρόπουλος

Δ. Μουζάκη